

production information
steve jobs

Úvod

Podívejme se na pozadí doby, kdy tři kultovní produkty ovlivnily Jobsovu kariéru – počínaje Macintoshem v roce 1984 a konče uvedením iMacu v roce 1998 – film **Steve Jobs** nás zavede do zákulisí digitální revoluce a ukáže intimní portrét brilantního muže v jejím středu.

Film **Steve Jobs** režíruje držitel Ceny Akademie® **Danny Boyle**, scénář napsal **Aaron Sorkin**, taktéž držitel Ceny Akademie® na základě životopisného best-selleru Waltera Isaacsona o zakladateli společnosti Apple. Producenti filmu jsou Mark Gordon, Guymon Casady, Scott Rudin, Danny Boyle, a držitel Ceny Akademie® Christian Colson.

Michael Fassbender hraje postavu Steva Jobse, průkopnického zakladatele společnosti Apple, Oscarem® oceněná herečka **Kate Winslet** hraje Joannu Hoffman, bývalou marketingovou šéfkou Macintosh. Steva Wozniaka, spoluzakladatele společnosti Apple, hraje **Seth Rogen**, a **Jeff Daniels** se objeví v roli bývalého generálního ředitele Apple Johna Sculleyho. Ve filmu také hraje **Katherine Waterston** jako Chrisann Brennan, Jobsova ex-přítelkyně, a **Michael Stuhlbarg** jako Andy Hertzfeld, jeden z původních členů vývojového týmu Apple Macintosh.

Otázky a odpovědi

Režisér Danny Boyle

Mluvme o tom, co vám proběhlo hlavou, když jste dostal scénář Aarona Sorkina a poprvé si jej přečetl. Co ve scénáři vás přimělo k rozhodnutí, že chcete natočit tento film?

Přečetl jsem si scénář a uvědomil si, že bych byl blázen, kdybych to neudělal. Vzalo mi to dech. Bylo mi jasné, že něco podobného jsem nikdy předtím nedělal. Výzvy ve filmu – jak soběstačné to bylo, jaké bezdeché cvičení v řeči to bylo – to vše se mi nesmírně zamlouvalo. Zároveň i postava Steva Jobse, kterou Aaron vytvořil: Steve, který existuje ve scénáři, se v některých směrech překrývá se skutečnou postavou a v jiných směrech zase ne, mě velmi oslovila. Je to postava shakespearovských rozměrů. Je uchvacující, necitlivý i zábavný. Viděl jsem v Sorkinově scénáři hodně lidí, kteří jako na oběžné dráze kroužili kolem této mimořádné planety, kterou je postava Steva Jobse. Takoví lidé existují, kteří skončí na oběžné dráze kolem někoho jiného; určitým způsobem prožíváme naše životy v jejich odraze, a nejsme schopni se od nich odpoutat. Jako by vládli silou gravitace. Jsou to lidé, kteří vzbuzují oddanost. Je to fascinující typ charakteru hodný bližšího prozkoumání. Lidé kolem jsou pak takovému člověku hluboce oddáni. Ostatní osoby ho však považují za stvůru. A on je, v jistém smyslu, stvůrou vytvořenou řečí... a dvěma ženami.

Řekl jste, že film není životopisný, a že to není pokus převyprávět věcná historická fakta Jobsova života, ale přesto zobrazuje skutečné postavy. Jaké prvky skutečných postav - Steva Jobse a různých členů jeho týmu - jste se začlenili do příběhu?

Jsme nesmírně vděční za knihu Waltera Isaacsona i za hlubokou komplexnost jeho výzkumu, ale chtěli jsme, aby film měl trochu jiný směr. Sorkin popisuje film jako "impresionistický portrét". Jsou tam myšlenky, které zjevně pocházejí ze skutečného života, ale samotný film je abstrakce. Vybírá události - některé z nich skutečné, některé z nich smyšlené - a rozdělí je do třech období, představení Macintoshe v roce 1984, NeXTcube v roce 1988, a iMac v roce 1998. Šest postav se objeví třikrát, 40 minut před předvedením každého produktu, a prostě se jen střetává jedna s druhou. To není skutečný život; to je jakási vyšší verze skutečného života.

Sorkinův scénář je i o něčem jiném než jen o Stevu Jobsovi. [Jobs] Změnil jednu z nejcennějších a podstatných věcí v našem životě, a to způsob, jakým komunikujeme, způsob naší vzájemné interakce - a přesto mnoho jeho osobních interakcí bylo naprosto nefunkčních. Film je také o týmech, a tím mám na mysli člověka, který je schopen pohánět jednotlivce i skupiny k tomu, aby něco vytvářeli. V postavě Steva je vtip, humor i pochopení toho, jak jsou lidé šťastni, najdou-li někoho, kdo je inspiruje k tomu, aby se snažili víc a víc. On byl téměř šílený ve svém odhodlání měnit lidi.

Před natáčením byl rozvržen čas na rozsáhlé přípravné období a zkoušeli a natáčeli jste každou část zvlášť, popořadě. Můžete říct něco víc o tom, proč jste se rozhodli právě pro tuto strategii, jak byl film dokončen a jaké výhody to filmu přineslo?

Jedna z mimořádných věcí Aaronovy řeči je její rytmus, dynamika, a já byl nadšený, když jsem viděl herce mluvit tímto jazykem, ale také jsem věděl, že to pro ně bude velmi náročné.

Vzhledem k tomu, že jsou tři zahájení, jsme se zaměřili v určené době vždy na jednu část, zkoušeli a poté natáčeli každou sekvenci zvlášť, popořadě. Je to velmi neobvyklé, aby se ve filmu natáčelo takto popořadě. Ale nakonec tento způsob propůjčil výkonům a samotnému příběhu určitý spád. To dovolilo hercům, aby se zcela ponořili do jednotlivých scén a soustředili se na způsob vyjádření toho, jak vypadat, znít a cítit se v souladu se svou postavou v daném časovém úseku.

Herci jsou stále v pohybu, v každé z natáčecích scén. Samozřejmě, že je to částečně proto, že tito lidé jsou uprostřed posledních příprav na zahájení, jde tam o obchody, které se musí řešit na poslední chvíli, ale to je samozřejmě záměrné, protože právě to bylo součástí Jobsovy filozofie. Bude chodit a mluvit. Nechtěl sedět na nudných jednáních. Vždycky chtěl chodit a mluvit, protože to propůjčovalo úkolům určitou dynamiku, ať už se jednalo o cokoliv. Přistupovali jsme ke zkoušení a natáčení tak, aby - jak jsem doufal - se herci cítili uvolněně; nechtěl jsem vytvořit omezený prostor pro natáčení, dal jsem přednost volnosti a otevřenosti. Nechtěl jsem, aby se herci příliš zabývali tím, kde zrovna stojí nebo kam právě jdou. Na začátku zkoušky jsem nechal jít každého tam, kam chce. A postupně, jak se blížilo natáčení, jsme nacházeli i cestu, jak jednotlivé scény vymezit. Volnost pohybu, o kterou jsme se snažili, umocňovalo i použití Steadicamu, který je obvykle vyhrazen pro akční scény a honičky. Steadicam poskytl záběrům zdání neustálého pohybu a volnosti. Náš kameraman, Geoff Healey, je umělec, a společně s osvětlením Alwina Küchlera nám jeho výkon umožnil vytvořit překrásné, plynulé záběry, když se herci pohybovali ve třech prostorech a sekvencích.

Proč jste se rozhodli natočit celý film v San Franciscu?

San Francisco je Betlém digitálního věku, domov druhé Průmyslové revoluce. Pocházím ze severu Británie, z Manchesteru, který je známý jako rodiště průmyslové revoluce před 200 lety. A stejně jako toto místo, i San Francisco má svou vlastní historii a svůj mýtus. Okamžitě jsem se ztotožnil s myšlenkou, že se tento film bude odehrávat v San Franciscu. Doufáte, že film z toho místa, třeba nějakým způsobem osmózy, něco vyzdvihne. Dlouho jsem měl pocit, že pokud se ctí místo, o kterém natáčíte film, odmění se vám... prostřednictvím vašeho vlastního porozumění a ocenění, a porozumění a ocenění herců. Byli tam i lidé, kteří se účastnili původních třech zahájení, a se kterými jsme se setkali, někdy po dohodě, někdy jen díky náhodě v průběhu natáčení.

Výrazně rozlišujete tři prostory ve svých třech dějstvích. Proč?

Ano. Co bylo pro mě na scénáři zajímavé, byla na prvním místě výzva, jak mohu ukázat tyto tři zákulisní scény tak dynamicky, s takovým napětím, jak jen to je možné. A rozhodli jsme se pro tři různá místa, z nichž každé filmu zapůjčilo něco specifického - některé zvláštní pocit, určitý příběh - každé z jednotlivých sekvencí.

Co bylo důvodem pro výběr Flint Auditorium coby místa pro zahájení Macintosh v první scéně?

Flint Auditorium De Anza Community College, v centru města Cupertino, bylo místo, kde se konalo skutečné představení Macintoshe v roce 1984. Bylo to na zdejším pódiu, kde Steve Jobs tehdy představil Macintosh. Takže jsme doslova šli v jeho

stopách. Natáčeli jsme první scénu na 16mm film, protože to působilo jakoby stroze, domácky a jednoduše. Má to jakousi punkovou energii... z dob raných začátků. První sekvence, uvedení Macu, je naší novou dobou stvoření mýtu. Je to Steve Jobs, kdo vytvořil budoucnost počítačů - prvního skutečného osobního počítače - z ničeho. Poprvé někdo vymyslel, jak vytvořit počítač, který byl jako součást vás samotných. Jak Steve ve filmu říká, až do roku 1984 dělal Hollywood z počítačů strašidelné věci, ale [Jobs] chtěl, aby člověku dávaly pocit, že k němu patří. Ačkoli bylo zřejmé, že doba na to ještě není připravena - zatím to nefungovalo; toho dosáhl až později.

Proč jste si vybrali Opera House v San Francisco jako lokalitu pro druhou sekvenci? Jaké to bylo, přizpůsobit Opera House tak, aby vyhovovala této části příběhu, v době uvedení NeXTu?

Můžete diskutovat nad tím, do jaké míry Steve Jobs ve skutečném životě udělal z NeXT počítače cosi jako akt pomsty proti Apple, ale nakonec byl operační systém NeXT jeho cestou zpět do Apple. On dokázal prodat NeXT společnosti Apple, když Apple potřeboval nový operační systém - operační systém bylo přesně to, co NeXT nabízel. Jobs dokázal vzít z NeXTu to, co se stalo základem operačních systémů všech produktů současného Apple.

Chtěli jsme, aby místo odráželo tento pocit operní pomsty, což je důvod, proč jsme si vybrali Opera House s jejími sametovými závěsy a zlacenými hranami. Druhá sekvence vyžadovala více shovívavý, téměř romantický dojem. Natáčeli jsme na 35mm film, což je svým způsobem jemné, krásné, plynulé - tedy ve srovnání s 16mm z první části. Vzhled, pohyb kamery, to všechno má vykreslovat cosi jako hru o pomstu. Chtěli jsme, aby diváci postupně pronikli až do jakéhosi časového stroje Stevova plánu pomsty, což vyjde najevo až v průběhu této sekvence. Všechno směřuje k pomstě; od toho, co je pod povrchem, každíčkový pohyb, až po vrcholné okamžiky konfrontace mezi Stevem a Johnem Sculleym.

Jaké úvahy - v designu, kinematografii - jste brali v potaz při vaší strategii pro třetí sekvenci, tedy dobu uvedení iMacu?

Třetí sekvence je mnohem více o budoucnosti, o čisté linii komunikace a naší moderní kontrole dat. iMac skutečně zavedl internet do našich každodenních životů. Natočili jsme tuto část ve futuristické Davies Symphony Hall v centru San Francisca. A natáčeli jsme na ALEXA, což je moderní, digitální kamera, která má téměř nekonečné množství pixelů a obrovské rozlišení. Ve třetí části se posunujeme do oblasti nekonečných možností, což je Jobsův návrat do Apple, a iMac, inaugurační produkt jeho návratu.

Mluvili jsme o filozofii týkající se vašeho rozsáhlého období zkoušení, ale můžete říci něco více o tom, jak to probíhalo s Michaelem Fassbenderem? Co vás přimělo uvěřit, že právě on je ten, kdo dokáže vdechnout této postavě život?

Nikdy jsem npracoval s hercem, který by byl tak zběsile zaujatý, který dřel tolik jako Michael. Ani jednou jsem ho neviděl podívat se do scénáře, a to měl téměř hamletovské, či learovské dialogy každý den. On dokázal vstřebat do sebe scénář takovým způsobem, který neměl nic společného s mechanickým biflováním a následným papouškováním. Nikdy to nebyla otázka zapamatování si typu „tohle mám říct teď?“. Znal scénář, jako by ho sám napsal, což propůjčilo jeho výkonu

určitou sílu a přesvědčivost, která mu umožnila vypadat navenek tak, že je schopen vytvořit přímo před vámi něco prakticky z ničeho. Vždycky jsem si myslel, že v Michaelovi je cosi „jobsového“. Má v sobě neuvěřitelnou sílu, kterou směřuje na to, co právě dělá. Je to herec, který opravdu nahání strach. Ale díky bohu, je také vtipný. Samotný scénář je vtipný a Michael, když chce, z něj dokáže vytěžit neuvěřitelné detaily a komičnost. Ve svém přístupu dokáže být děsivý, což ukázal už při své přípravě na natáčení. Měl jsem štěstí, že se mi podařilo dát dohromady Sorkinův scénář s hercem jako je on; mým úkolem bylo ujistit se, že tomu nebude nic bránit.

Kate Winslet podstupuje cosi jako transformaci v roli Joanny Hoffman. Můžete říci něco o tom, jak k této roli přistupovala?

No, když dostanete Fassbendera, musíte mít k němu někoho stejně nadaného. A my jsme měli. Kate je výjimečná. Ona je jedinečně talentovaná, ale nikdy jsem si neuvědomil, jak komplexně k tomu přistupovala. Je úžasné mít jí na place při natáčení, je skvělou kolegyní a je stále pozitivně naladěná, dokonce pomáhala mezi jednotlivými záběry i statistikům! Joanna Hoffman je strážkyně brány i léčitelka, která se snaží postarat se o toho nemožného člověka a Kate to zvládla bravurně, žila každým detailem té role, ať už to bylo při natáčení či v samotném příběhu.

Stejně jako Michael i Kate se díky své náruživosti zvládla lehce naučit scénář. Jsou to skvělí herci – Sorkinův způsob psaní jim naprosto přirozeně sedne. Pustí se do toho, okamžitě se do toho vžijí, a vy to můžete okamžitě zachytit. Je to jako poslouchat geniální hudební skladatele – nabídnete jim trochu z Mozarta a oni se jím nechají unést.

Sorkina hluboce ovlivnil rozhovor se skutečnou Joannou Hoffman, a ve svém scénáři z ní udělal klíčovou postavu, ačkoliv ve Walterově knize jí bylo věnováno jen pár stránek. V našem příběhu je to pojato také jako její příběh. Joanna si nakonec uvědomí svou chybu, že nepřiměla Steva, aby napravil svůj vztah s Lisou, předtím než odejde na vysokou školu. A tady Kate svým bravurním výkonem doplňuje skvěle napsaný part ze scénáře, je si vědoma svého přínosu.

Můžete říct i něco o přístupu Setha Rogena v úloze Steva Wozniaka?

Bylo neobyčejně přínosné, že skutečný Steve Wozniak s námi byl v průběhu zkoušení a mluvil s námi o svých zkušenostech s Jobsem a Apple. Seth je ve své podstatě Woz[niak], od samého začátku. Nedokážu to vyjádřit slovy, ale v Sethově podání je něco, co dosáhne až na samé dno Wozova charakteru. Občas máte štěstí a natrefíte na velmi zábavné lidi, a stejně tak jsou to vážní, ambiciózní, instinktivní a velmi nadaní herci.

Woz věří, že můžete být slušní a zároveň i talentovaní, a to je myšlenka, která se filmem táhne jako zlatá nit. Wozovým úkolem v příběhu je, že se snaží přimět Steva, aby přiznal důležitost toho, co se stalo – snaží se ukázat, že minulost hraje důležitou roli ve tvůrčím procesu stejně jako inovace. Ale Steve má na mysli pouze jednu věc: inovaci. Pro Steva je tu jenom budoucnost, na kterou se zaměřuje. A Woz říká, ano, inovace má svou roli v tvorbě, ale tvorba závisí také na lidech, kteří tu byli před vámi. Vždy stojíte na něčích ramenou a je dobré si to uvědomit, to vám pak umožní počítat se mezi ně. To, že jeho nejlepší přítel, a muž, se kterým společně vymysleli osobní počítač, nedokáže tuto myšlenku přijmout, mu způsobuje veliký konflikt. Seth úžasným způsobem vnáší do role obrovský optimismus i trýzeň tohoto přátelství.

Jaký příběh vypráví hudba v každé části? Můžete prozradit něco víc o svém názoru na hudební doprovod, a také o přístupu skladatele Daniela Pembertona?

První sekvence byla ovlivněna ranými zvuky počítačů. Drtivá většina publika - a každým rokem jich je víc a víc - je digitálně nadaná. Nevzpomínají si, jaké to bylo v počátcích digitální revoluce, na dobu zrození digitálního zvuku, který se v té době zdál téměř futuristický. To mě zaujalo a Daniel dokázal tohoto retro zvuku skvěle využít.

Ve druhé sekvenci jsou dvě hudební aktivity. Jednou z nich je něco na způsob světelné opery - allegro na začátku, což je radostné a téměř rozpustilé. Druhá je také operní, ale má větší váhu, neboť směřuje k silnému závěru. Tato sekvence je prokládána řadou výstupů, které spolu měli Sculley a Jobs v průběhu uplynulých let. Ve třetím aktu je toho již méně, ale je to velmi uhlazené. Takové obnažené a jednoduché... trochu jako produkty Jobs.

Steve na jednom místě ve filmu srovnává svou roli s rolí dirigenta: analogie je taková, že zatímco on není hudebník a nehraje na žádný nástroj, jeho úkolem ani není hrát na hudební nástroj, jeho úkolem je hrát jako *orchestr*. Můžete objasnit, co tím myslíte?

Jobs nebyl inženýr ani programátor. Jeho schopnosti coby inženýra byly velmi omezené, ale byl schopný spojit všechny ostatní dovednosti. Je to vlastně totéž, co děláte jako režisér. Vůbec nerozumím kamerám nebo osvětlení tak, jako šéfové nebo specialisté těchto oborů. Docela určitě neumím vytvořit kostým, ale umím (doufejme) spojit [pro film] schopnosti všech těchto odborníků.

Co doufáte, že si lidé z filmu odnesou?

Doufám, že až diváci film uvidí, pochopí, jak se změnil svět tím, co tato postava byla schopna vytvořit díky urputné snaze, inteligenci, šílené obětavosti a vášni - ale také nákladům vynaloženým na osobní úrovni. Přes veškerou genialitu svého vizionářství, míru skutečného sebepoznání a lidskosti objeví až tehdy, když pochopí, že on sám není dokonalý.

Nakonec, nemohu vám o filmu říct víc, než co vám může říct Steve Jobs k tomu, co si máte psát na svůj iPad! Když vyprávíte příběh, chcete pracovat na něčem pokud možno krásném a dát to poté lidem - a pak už je jen na nich, jakou krásu či hrůzu v příběhu naleznou.

Otázky a odpovědi

Scénárista Aaron Sorkin

Jak jste přistupoval k biografii Waltera Isaacsona "Steve Jobs" coby zdroji informací pro tento film? A jak blízko si myslíte, že má filmový charakter Steva Jobse ke skutečné postavě Steva Jobse?

Kniha "Steve Jobs" je ve své niterné podstatě kus ryzí, pečlivě a dlouze zpracovávané žurnalistiky z pera prvotřídního novináře - Walter je bývalý šéf CNN a bývalý šéfredaktor *Time*. Walter musel být objektivní. Já si mohl dovolit být subjektivní, protože mým cílem bylo umění. Toto je můj obraz komplikovaného muže a jeho vztahů. Všichni, kdo spolupracovali na filmu, popořadě přidávali své subjektivní interpretace - Danny Boyle, Michael Fassbender, výtvarník Guy Dyas, hudební skladatel Daniel Pemberton, střihač Elliot Graham a desítky dalších.

Danny a já jsme byli skálopevně přesvědčeni, že nehledáme ztělesnění Steva Jobse, ztělesnění Steva Wozniaka, ztělesnění Johna Sculleyho. Jak už jsem řekl, film *Steve Jobs* se prezentuje jako obraz, a ne jako fotografie. Jediná událost, která se konala stejně jako ve skutečnosti, bylo předvedení Macintoshe, kdy se nepodařilo, aby Mac řekl "Ahoj" akcionářům. Další dvě zahájení se uskuteční, ale na různých místech, a jsem si jistý, že ve skutečnosti se vše odehrálo úplně jinak, než jak jsem si představoval. Všechny události, které se točily kolem těchto zahájení, jsou mým splynutím konfliktů, které jsem vybral, aby ukázaly Stevův život, zhuštěné do 40 minut reálného času.

Doufám, že postava Jobse zanechá dojem nesmírně komplikovaného a brilantního člověka, hluboce chybuujícího, který ale přesto snil ve velkém a dokázal vyburcovat ostatní k obrovskému výkonu. Nakonec doufám, že v něm diváci uvidí i člověka, někoho, kdo by patrně mohl být šťastnější, kdyby si nemyslel, že laskavost a genialita jsou binární.

Můžete říci něco více o unikátní struktuře filmu? Jak vám a Dannymu Boyleovi umožňuje vyprávět příběh, který chcete říct? A jak jste svůj specifický proces zkoušení zahrnuli do vyprávění příběhu?

Já jsem svým založením spíše dramatik. Cítím se nejpohodlněji na klaustrofobických místech, s tikajícími hodinami v jasně definovaném prostoru. Myslel jsem si, že by bylo zajímavější, pokud hlavní postava byla sledována během tří zlomových bodů ve své kariéře. Takže jsem to navrhl a studio mi to posvětilo.

Při procházení Isaacsonovy knihy, a také v rozhovorech se Stevem Wozniakem, Joannou Hoffman, Johnem Sculleym, Andym Hertzfeldem, Lisou Jobs a Chrisann Brennan, jsem objevil pět klíčových mezilidských konfliktů ve Stevově životě a našel způsob, jak je spojit s uvedením jeho produktů. Všechny mé myšlenky jsou domněnky založené na Walterově knize a zároveň na informacích, které jsem shromáždil prostřednictvím osobních rozhovorů s kolegy a rodinou Steva.

Výsledný stoosmidsátidvoustránkový scénář je postaven na dialogu. To by mohlo vypadat jako neproniknutelná džungle výzev pro většinu režisérů, ale Danny Boyle se tohoto úkolu velice rád ujal. Zformoval slova ze scénáře je do něčeho neuvěřitelně filmově i vizuálně fascinujícího. Dokáže vzít něco tak zdánlivě obyčejného jako je ladění hlasového záznamu a natočí to tak, jak ostatní režiséři natáčejí akční sekvence.

Natáčeli jsme každou sekvenci jako samostatný film, chronologicky, v různých lokalitách. Produkce počítala se třemi týdny zkoušení před samotným natáčením

první části – s následnými bloky dvou týdnů zkoušení před částí druhou a třetí. Měli jsme pocit, že tohle dá hercům možnost nejen se naučit dialog, ale také zvládnout jazyk.

Ve filmu využívá Jobs kromě jiného strach, podvod i manipulaci k dosažení požadovaných výsledků. Jak přesné je vaše vyličení jeho metod?

Steve upřímně věřil, že jeho metody dostanou z lidí, které zaměstnává, to nejlepší. Často vracel první návrh se slovy: „Můžete to udělat lépe. Udělejte to znovu.“ Poté, co dostal druhou verzi, vrátil ji a řekl: „Můžete to udělat lépe. Udělejte to znovu.“ Třikrát, čtyřikrát. Ve skutečnosti se nikdy nepodíval na první, druhou, třetí ani čtvrtou verzi. Jeho očekávání – ne vždy opodstatněné – bylo, že kdokoliv to může udělat lépe. To se může zdát nesnesitelné, ale je to vlastně velký dar mít někoho, kdo vás podněcuje k těm nejlepším výsledkům. V tomto ohledu byl úspěšný. Ale myslím, že neoblíbené způsoby jeho chování měly více co do činění s jeho osobností než s jeho snahou dostat z lidí to nejlepší. Ačkoliv mohl znát i jiné manažerské strategie, přesto dosáhl toho, o co mu šlo.

Woz má ve filmu repliku: „Tvoje výrobky jsou lepší než ty, brácho“, a Steve odpovídá: „A to je ten nápad, brácho“. Proč bylo pro vás důležité zahrnout tuto výměnu názorů?

Umělci vkládají lepší verze sebe samých do svých výtvorů. Snažíme se najít určitou dokonalost, která v životě nemůže existovat, a to je přesně to, čeho se Steve snaží dosáhnout svými produkty. Steve se velice rozzlobí již v 70. letech, kdy Woz říká: „Počítače nejsou malby“. To naznačuje, že to, co Steve vytvářel, nebylo umění, a jeho to rozrušilo. Klíčovou motivací je jeho touha vykompenzovat své osobní nedostatky tím, co světu přinese. Myslím, že během svého života Steve vždy hledal kontrolu – od začátku svého života neměl rád věci mimo kontrolu. Svízelná historie jeho adoptivní matky na něj měla dopad po zbytek jeho života. Celý jeho tvůrčí život byl křížovou výpravou za kontrolou, snahou, aby vše bylo vždy pod kontrolou, o čemž se domníval, že zajistí, aby jeho výrobky ukazovaly jeho lepší já.

Co může tento film říci o síle vizí jednoho člověka, o amerických ambicích a o podnikání obecně?

Steve Jobs možná byl jedním z posledních velkých vynálezců v této zemi. Snažil se vytvořit to, co mnozí v té době považovali za vzdušné zámky. On vyvinul to, čemu se říkalo „oblast zkreslené reality“, a která mu dobře sloužila. On vzal designera nebo inženýra a řekl: „Chci, aby toto zařízení bylo *takhle* velké, a chci, aby bylo schopné udělat *toto*“. Vývojář se mohl bránit, že v té velikosti to zkrátka není možné, anebo možná kdyby opravdu chtěl, aby to takhle fungovalo, muselo by být zařízení jiné velikosti. Jeho odpověď byla něco ve smyslu: „Tak to jsi ignorant, nevíš, co děláš, a já si najdu někoho jiného, kdo dokáže udělat to, co chci“. A nakonec ten člověk dokázal to, u čeho by všichni ostatní řekli, že to udělat nejde. Ve filmu se mnohokrát vynoří Stevova otázka „Cože to *přesně* děláš?“. Neuměl ani psát kódy. Nebyl ani vystudovaný inženýr, ani počítačový specialista. Nebyl nikdo, žádným „nástrojem“ v orchestru... ale stál v čele skupiny kreativně myslících lidí, a byl dokonalým dirigentem.

Otázky a odpovědi

Herec Michael Fassbender

Životopis Steva Jobse od Waltera Isaacsona je obsáhlá kniha o 570 stranách a následuje autorova díla o Albertu Einsteinovi a Benjaminu Franklinovi. Co pomohlo Steva Jobse a jeho úspěchy dosadit do tak vážné společnosti?

Jobsovou myšlenkou bylo, že počítače by měly být pro běžné uživatele, nejen pro nadšence. Od samého začátku byl pohlcený konceptem počítačů coby intuitivních objektů, které bychom mohli používat, namísto aby nás děsily. Tento příběh je důležitý, protože Steve Jobs změnil životy nás všech. On změnil způsob, jakým svět funguje, způsob, jakým spolu vzájemně komunikujeme, jak sledujeme filmy, posloucháme hudbu a kupujeme zboží. Někdo, kdo měl takový vliv, si zaslouží být zobrazen.

Aaron Sorkin píše tak, jak psávali velcí hollywoodští spisovatelé jako Wilder a Hecht - rychle, zábavně a chytře. Co jste si pomyslel o scénáři, když jste jej poprvé četl?

To bylo 197 stran rychle plynoucího dialogu. Aaron píše s určitou kadencí, takže jsem strávil spoustu hodin prací se scénářem. Naštěstí Danny dokázal předvídat a vytvořil prostor na zkoušení mezi natáčením každé sekvence, což je dost vzácné, nestává se to. Jsem za to opravdu velmi vděčný, protože bez toho bych nikdy nebyl schopen v takovém tempu natáčet.

Jen málokdo může soupeřit s Jobsovými úspěchy, přesto mnozí často poukazují na to, že ne všechny jeho metody byly dobré, zejména jeho machiavellistické praktiky. Jak to působilo na vás?

Já si myslím, určité machiavellistické rysy u Jobse byly. Byly některé povahové rysy jeho osobnosti kruté? Možná. Je nutné takhle nadávat lidem? Možná ne ... ale někdy jsou osobnost a úspěchy velmi úzce propojené. Někdy lidé potřebují provokaci a manipulaci. Jako herec vím, že režiséři někdy používají stejnou taktiku. Pokud hodně pracuji, může být má trpělivost rozhodně menší, a tady je člověk, který pracuje mnoho, mnoho hodin, „od-nevidím-do-nevidím“. Myslím, že museli pracovat 20 hodin denně tři, čtyři týdny přímo před uvedením Macintoshe. U každého podnikání, pokud se zastavíte na příliš dlouho, vás konkurence předběhne. Steve Jobs si byl velmi dobře vědom toho, že je třeba jít stále kupředu. Kolik dnů volna si ten člověk vzal během 40 let? Vsadil bych se, že moc jich nebylo. Máte-li vizi, snažíte se jí realizovat, a strávíte zhruba 40 let tím, že tuto vizi držíte při životě a ženete jí stále kupředu, je to docela výkon. Bylo tam něco, co Jobsovi umožnilo neúnavně řídit tuto vizi kupředu po celá desetiletí. Někdy mohou být lidé cestou ušlapáni.

Jeden z původních členů vývojového týmu Macintosh řekl, že Jobs fungoval v rámci "oblasti zkreslené reality" – což znamenalo, že když dostatečně dlouho tvrdil, že obloha je zelená, všichni kolem něj tomu začali věřit. A teď se snažil o totéž, aby přenesl svou myšlenku osobních počítačů do skutečné existence. Byl by schopen dosáhnout toho, čeho dosáhl, bez takové síly vůle? Nevím. Ale zdá se, že to bylo velmi úzké spojení - byl to složitý člověk.

To musel být pravděpodobně ten nejdelší scénář, který Danny Boyle kdy natáčel. Je známý svým smyslem pro silnou vizuální stránku příběhu. S čím Danny přispěl do Sorkinova scénáře?

Danny je pozitivně naladěný, plný energie a dokáže povzbudit. Myslím, že tyto vlastnosti dokáže vpravit i do svého příběhu. Energie, kterou do filmu vnáší, je obzvláště důležitá, když točíte něco takového – ve filmu se opravdu hodně mluví, skoro celé dvě hodiny. Danny vychází z divadelní historie; tam také jako elév začínal, takže tomu skutečně rozumí. V mnoha ohledech je tento scénář pojatý jako divadelní příběh. Často se může zdát, že postavy vstupují do záběru jakoby ze stran jeviště, takže je zřejmé, že to bylo pojata jako divadelní hra.

V Apple bylo považováno za obecně známou věc, že pouze jedna osoba se mohla s Jobsem dohadovat a někdy dokonce i vyhrát - vedoucí marketingu Joanna Hoffman. Jaké bylo ztvárnění postavy Joanny v podání Kate Winslet?

Myslím si, že Joanna měla na Steva docela vliv. Existuje filmový záznam o stažení NeXTu poté, co byl Jobs vyloučen z Apple, a na něm můžete vidět, že ona na něj neútočí. Ponechává mu čest, a myslím, že Kate to dokázala ve svém výkonu zachytit. Podle toho, co je ve filmu, je Joanna jediná osoba, která ho může přitáhnout zpátky. Energie, se kterou jsme pracovali, byla obrovská. Ona odhaluje jeho lidskou stránku, kterou má, ale která je pohřbená hodně hluboko. Podle mě se Steve téměř neustále hlídá – občas to, řekněme, hraničí s poruchou. Má blok, který mu znemožňuje projevit svou zranitelnost nebo se citově otevřít lidem. Viděl jsem s ním pár rozhovorů, a to pomyslné brnění měl pořád na sobě. Přímo se lesklo.

Musím říct, že dlužím Kate hodně i za svůj vlastní výkon. Vzpomínám si, když jsem dorazil na první čtení [scénáře] předtím, než se začalo zkoušet, ona už byla naprosto dokonalou postavou, i s tímto jemným přízvukem – prostě bezchybná. A já si pomyslel, „sakra, jsem v háji!“. Její herecké schopnosti jsou nevídané. Když se natáčelo, užili jsme si spoustu legrace. Spoléhal jsem jeden na druhého, což je to, co chcete, když s někým spolupracujete, chcete cítit podporu od toho druhého. Chcete mít pocit, že vás ten druhý postrčí správnou cestou. Chcete mít pocit, že vás ten druhý vnímá a reaguje na to, co děláte, a ne aby byl rigidní a upnutý na rozhodnutí, která učinil, ještě než přišel na scénu. Kate je velmi intuitivní, a po technické stránce vynikající.

S ohledem na předchozí spolupráci s Aaronem byl Jeff Daniels připravený hrát postavu Johna Sculleyho a držet krok se Sorkinovým scénářem? Co bylo pro vás klíčem k pochopení vztahu mezi vaší a jeho rolí?

Je tu humor, a pak je tu Jeff Daniels. Má ten nejlepší smysl pro suchý humor, jaký jsem kdy zažil. Co přinesl, byla jeho neuvěřitelná inteligence. Už nějakou dobu to dělá: řídí divadelní společnost v Michiganu a zná všechny části vyprávění. Vypráví všechny ty nepatrné detaily, třeba když Jobs upíjí víno, a Sculley ho přitom pozoruje. Jsou to zajímavé drobnosti, které ale ve skutečnosti dávají věc do pohybu. Je vidět, že v tom vztahu jsou věci mnohem složitější, než jak se jeví na povrchu.

Myslím si, že Jobs byl ke Sculleymu přitahován, protože pocházel z úplně jiného světa než on. Jejich světy nemohly být odlišnější. Sculley pocházel z velmi privilegované vrstvy - East Coast, dobrá rodina, prestižní vzdělání – a proti němu Jobs, který se proti takovým věcem bouřil. Ale hluboko uvnitř byl ryzí obdiv: vzhlížel

k Sculleymu. To je vidět na způsobu Stevova oblékání při zahájení Apple - snaží se napodobit Johnův styl.

Je to příběh, který vykresluje některé rozpory ve Stevově vztahu se Sculleym. Když John přivedl Steva do vedení Pepsi, viděl Johnovy přepychové, velmi luxusní prostory, kam řadoví zaměstnanci neměli přístup. To Steva rozzlobilo - nemohl pochopit takovou segregaci v rámci společnosti. Na druhé straně, Stevovi se líbilo, že John řídil Mercedes, že se elegantně oblékal a měl dobrý vkus - to se Jobsovi, který miloval krásné předměty a špičkový design, zamlouvalo. Takže tam nějaká ta ambivalence byla.

Další věcí bylo, že Jobs potřeboval někoho, kdo by zvládnul správní radu Apple. Co se týče správní rady, respektovala ho jako dosti nekonvenčního génia technického světa, ale shledávala dosti obtížným s ním jednat - v očích rady nebyl vhodným adeptem na výkonného ředitele. Steve uvažoval tak, že Sculley by mohl ovládat správní radu - měl jejich respekt a měl své pravomoci, ale Sculley nevěděl nic o počítačích, takže jím Jobs mohl manipulovat. Ale nevyšlo to. Macintosh byl začátek a konec jejich vztahu.

Vztah mezi Stevem Jobsem a Stevem Wozniakem, kterého hraje Seth Rogen, je ve filmu zobrazován velmi detailně. Ten vztah je očividně velmi komplikovaný, jak už tvůrčí partnerství bývají. Jak vidíte ten vztah vy? A jak se pracuje se Sethem?

Myslím si, že Steve si uvědomoval, že ve Stevu Wozniakovi potkal někoho zvláštního. Věděl, že Woz[niak] pro něj bude jako auto, které ho odveze do světa obchodu. Domnívám se, že Steve Jobs byl skvělý prodejce, velký vyjednaváč a také skvělý hledač talentů. Steve Wozniak byl zjevně ten, kdo měl know-how, pokud jde o skutečné pochopení počítačů a jejich fungování. Ale mohl Steve Wozniak skutečně prodat produkt a obchodovat s ním ve světě? Měl ucelenou vizi skutečné budoucnosti osobních počítačů? Tím si nejsem jistý. Myslím, že je to typická dvojice, a domnívám se, že to je důvod, proč jejich spolupráce fungovala. Jedním z nich byl génius, pokud jde o budování Apple II, ale potřeboval vizionáře jako Steve, aby se dostal k cíli. Pro Jobse to byl jen začátek - viděl všechny možnosti, jednu za druhou, a to ho pohánělo dál a dál. Když s ním lidé mluvili, měli pocit, jako by jim někdo ukazoval budoucnost.

Myslím, že na každém natáčení by měl být člověk jako Seth. Je výjimečný a profesionální. Je velmi velkorysý, uvolněný a pohodový, ale také jeden z největších dřičů, s jakými jsem kdy spolupracoval. Je to neuvěřitelný člověk a velmi dobře se s ním pracuje. Zvládá všechny věci, co dělá a to může vypadat děsivě - píše, produkuje, režíruje, hraje, a všechno to zvládá skvěle. Svým postavám dodává lidský rozměr a věrohodnost. To on dal Wozniakovi jeho osobitý projev a udělal to skvěle - třeba ty ruce - ale nikdy to nevypadalo neohrabaně nebo rozpačitě. Pracoval jsem s ním moc rád. Jedinou výzvou při práci se Sethem je snažit se nesmát, když točíte scény spolu.

Andy Hertzfeld byl zřejmě jedním z mála v Jobsově životě, který byl schopen překonat profesní / osobní hranice - byl to skvělý programátor, jeden z původních členů Mac týmu, a stejně tak někdo, kdo se považoval za Stevova přítele. Co přinesl Michael Stuhlbarg této postavě?

Michael je velmi seriózní herec. Produkce naplánovala přestávky mezi natáčením a on během přestávek a i během zkoušení strávil hodně času s Andym Hertzfeldem.

Přistupoval k tomu velmi věcně a měl určitou představu o vytvoření té postavy, a chtěl z toho vytěžit co nejvíce. Pokud si všimnete, tak on je herec, který tak trochu narušuje rytmus, onu Sorkinovu kadenci. Ne že by to kazil, on to jen mění, utváří ten rytmus. Respektuje to, ale vkládá tam také něco svého. On a Hertzfeld tomu dávají své vlastní tempo.

Ke konci filmu říká Woz Stevovi: „Tvoje výrobky jsou lepší než ty, brácho“ a Steve odpovídá: „A to je ten nápad, brácho“. Co myslíte, že je tím řečeno?

Jobs vždycky rád mluvil o lidech způsobem, který poměřoval lidskou výkonnost srovnáním se zvířaty – kolik energie je třeba vynaložit na to, aby se dosáhlo žádaného výsledku. Řekněme, že kondor je nevykonnější zvíře na planetě, v poměru k tomu, jak daleko cestuje a kolik energie musí vynaložit na to, aby se tam dostal. Lidé jsou na tomto seznamu opravdu hodně dole, ale člověk na kole už se stává mnohem výkonnějším „zvířetem“. Tuto myšlenku si Jobs poprvé přečetl v *Scientific American*, a ztotožnil se s ní: myšlenka lidských bytostí coby stavitelů nástrojů, a to, že naše nástroje nám umožňují překonat naše omezení a rozšířit naše přirozené schopnosti. A právě to jsem do filmu vložil.

Když Steve Jobs zemřel, vyvolalo to po celém světě obrovský zármutek. To bylo překvapující, alespoň pro některé lidi – takové emoce byste spíš očekávali při úmrtí rockové hvězdy nebo světově významné, uznávané osobnosti. Proč se Jobsova smrt lidí tolik dotkla?

Rozhodně to byl vizionář, a to v mnoha směrech, nejen co se osobních počítačů týká. Steve představil počítače jako intuitivní věci, se kterými lze mít osobní vztah, jako protiklad těm děsivým anonymním orwellovským strojům, které sedí v rohu. Ať jdete nyní kamkoliv, lidé jdou po ulici s pohledem upřeným na svůj iPhone – nahrávají, fotografují, píšou textové zprávy, emailují, tweetují. iPhone, tento zmenšený počítač, je skoro jako další ruka, těžko byste hledali člověka, který by ho neměl u sebe. Myslím, že je to jako vynásobit Henryho Forda tisícem – to, co udělal, naprosto změnilo způsob našeho života. Je to tak jednoduché, a přesto zásadní.

Otázky a odpovědi

Kate Winslet

Co jste si myslela o scénáři?

Četla jsem scénář v polovině prosince, v odlehlé části Austrálie, a věděla jsem, že když to všechno vyjde, budu zkoušet devátého ledna v San Franciscu. Vypadalo to jako obrovský a velmi zajímavý projekt. Scénář Aarona Sorkina mi připadal spletitý, byl tam tlak vytvořený intenzitou a způsobem psaní. Považovala jsem to za náročný projekt a velmi jsem stála o to, abych mohla být Michaelovi partnerem na této obrovské výpravě.

I když jsem měla svou roli, seznámila jsem se se všemi dialogy, a vše bylo naprosto přirozené – to je způsob, jak Aaron píše. Později při zkoušení jsem se zeptala Jeffa na radu, jak mám ke své roli přistupovat, protože Jeff s ním pracoval už léta. Řekl jen: „Nauč se svůj dialog, prostě se jen nauč svůj dialog. Nenech se rozhodit, nezastavuj, nepokoušej vůbec nic měnit. Jen se nauč dialogy, tak jak jsou napsané na tý zatracené stránce. Nenechávej nic náhodě - věř mi“. A měl naprostou pravdu.

Mohla byste jít víc do detailů, co se týče zkoušení?

Proces příprav na zkoušení fungoval dobře, měli jsme dost času. Zkoušeli jsme opravdu od základů, takže když došlo k natáčení jednotlivých sekvencí, všichni jsme znali své dialogy a věděli jsme přesně, co máme dělat. Byl to luxus, a dokazovalo to, jak už tomu často bývá, že čím víc uděláte domácích úkolů, tím větší máte prostor k tomu, abyste to pak hodili za hlavu a ukázali, co ve vás je. Nerada bych zněla moc „herecky“, ale opravdu nás to všechny velmi sblížilo, když jsme byli všichni na jedné stránce, bez ohledu na velikost role a všichni jsme byli v tom prostoru společně.

Ve zkušebních prostorách byly chodby, pokoje, vchody, všechno vyznačené lepicí páskou na podlaze. Danny řekl: „Takže když překročíte ten kus pásky, procházíte prvními dveřmi. Tenhle kousek pásky jsou druhé dveře, a když jdete do té malé věci, co vypadá jako krabice, tak to je točité schodiště“. Doba zkoušení byla zásadní, protože tam byly velké scény, které trvaly 13, 14 stránek, což bylo natáčení desetiminutového dialogu, vše za chůze, a kdybychom to neznali skrz naskrz, prostě by se to nenatočilo. Celé by se to sesypalo.

Měla jste možnost podívat se na záběry Joanny a Steva s týmem, měla jste i možnost se s ní setkat? Jaká je postava Joanny v tomto filmu?

Staré filmy byly důležitým zdrojem, protože mi poskytly nejen ten správný pocit, ale i to, jak Joanna vypadala v jednotlivých časových obdobích, její chování, způsob, jak mluvila. Byla poměrně výraznou postavou, i když po fyzické stránce byla drobná, asi stošedesát pět centimetrů, myslím. Ale byla tu ta obrovská gesta a neuvěřitelná vřelost a zápal.

Když jsem mluvila se skutečnou Joannou Hoffman o této postavě, byla jsem velmi opatrná, aby se o ní mluvilo ve třetí osobě. Charakter Joanny je ve velké míře inspirován skutečnou Joannou Hoffman a jejím příběhem, ale její duch je to, co jsem se snažila zachytit a uctít. Joannu pobavil popis její postavy coby Stevovy „pracovní manželky“ na začátku filmu, protože ničím takovým nikdy nebyla. Řekla, že nikdo by si nevybral někoho tak chaotického a roztržitého, jako je ona, za „pracovní manželku“! Ve skutečnosti tam bylo mnoho silných a schopných žen,

které společně plnily tuto profesní úlohu, takže Aaron používal tuto postavu jako kombinaci těchto žen.

Co si myslíte o schopnostech Michaela Fassbendera v této roli?

Michael je profík – nebyl kolem toho žádný humbuk. Prostě na tom zamakal, použil svůj vlastní jedinečný způsob práce a zvládl to. Jasně si pamatuji nás všechny, jak přicházíme do zkušebny, když se natáčely sekvence jedna a dvě, a začala se zkoušet třetí část. Všichni seděli kolem stolu a všichni herci, včetně mě, měli své scénáře před sebou. Michael ten svůj ani nevyndal z batohu, a to jenom proto, že své dialogy znal a chtěl sám sobě dokázat, tím myslím opravdu jen sám sobě, že to zvládne. Nejen že nám všem nastavil laťku dost vysoko, ale také dělal vše pro to, aby upevnil svou vlastní sebejistotu v hraní této role.

Prozrad'te nám nějaké zajímavosti z práce s Dannym Boylem?

Danny byl neoblomný v tom, jak by měl být vyprávěn tento příběh - tak věrohodně, jak je to možné, což muselo být přímo v San Franciscu. Nebylo nás tam moc, ani herců, ani lidí ze štábu; bylo to takové komorní. Často jsme se v noci, poté, co show skončila a operní umělci, baletní tanečníci a hudebníci odešli, sem vplížili a snažili se nasát tu atmosféru po skončení představení, která byla ve vzduchu. Potěšilo mě, že se hodně natáčelo na Steadicam – [natáčení na ni] propůjčuje totiž příběhu zvláštní kouzlo. Skoro se zdálo, že scény jsou mezi Michaelem a mnou, mezi kameramanem a zvukařem.

Těsně před skončením jsem měla příležitost poděkovat Dannymu. Přistihla jsem se, že říkám: „Začíná to svrchu, každý je hrdý na to, že tu je právě kvůli tobě“. Je to tak milý člověk, dělal vše pro to, aby se každý cítil součástí a aby nebyl opomíjen, což je pro režiséra docela kumšt dokázat, aby se štáb i herci takto cítili.

Řeknete nám něco o tom, jak se upravoval váš vzhled ve filmu?

Měla jsem to štěstí, že jsem se mohla účastnit toho, když se dával dohromady Joannin vzhled. Prošli jsme si hromadu jejích starých záběrů a snímků, vše, co jsme našli. Joanna nám také zapůjčila některé z jejích šatů, které si ponechala. Když jsme s ní mluvili, popsala nám oblečení, které nosila, do takových detailů jako jsou ramenní vycpávky a oblíbené boty, a protože neměla ráda symetrii, nosila záměrně buď jen jednu náušnici, anebo dvě, které k sobě nepasovaly. To nás přivedlo k myšlence na asymetrický účes z 80. let v druhé části. Suttirat Larlarb, naše kostýmní výtvarnice, věnovala prostudování tehdejšího oblečení mnoho času a také se inspirovala některými ze svých oděvů z 80. let. Ve třetí části jsem skutečně chtěla vnímat její věk a také skutečnost, že byla matkou – to, jak se vám změní postava poté, co máte děti – a to, že i celkově se stala více mateřskou. Maskérka Ivana Primorac, se s tou myšlenkou také ztotožnila, a proto jsme přidali pár šedin do jejích černočerných vlasů, které měla v sekvenci jedna a dvě.

Jaký dojem si z filmu *Steve Jobs* odnese divák?

Myslím, že to byl pozoruhodný génius, který, navzdory mínění mnohých, měl v sobě velkou vřelost, a domnívám se, že je to ve filmu znát. Byl zapálený a odhodlaný a chtěl z lidí dostat to nejlepší. Bylo pro něj obtížné pracovat s někým, o kom si myslel, že ze sebe nevydával maximum. Často byl přesvědčený o tom, že to nejlepší z lidí dostane silou a považoval to za správné, protože i on ze sebe vydával to nejlepší. Jeho zaměstnanci byli špičkou ve svém oboru. Měl velmi vysoké

standards, kterým nebylo snadné dostat. Jsem si jista, že za takových okolností bylo těžké pracovat, ale takový Steve prostě byl. A podívejte se, čeho dosáhl.

Otázky a odpovědi

Seth Rogen

Ve světě výpočetní techniky je jméno Steve Wozniak dobře známé. Když se zeptáte na společnost Apple mimo tuto sféru, první jméno, které obvykle padne, je Steve Jobs.

Ano, myslím, že je těžké říct, *kdo* byl *kým* ve společnosti Apple. Myslím, že ani teď to nejde přesně říct. Během natáčení jsme přemýšleli nad tím, co se asi jednotlivým postavám honilo hlavou během těch tří významných okamžiků. Sám sebe bych zahrnul do té druhé skupiny – neuvědomil jsem si, jakou součástí Apple byl Steve Wozniak, dokud jsem nezačal pracovat na filmu. V případě mé postavy to může být tak, že Wozniak byl pravděpodobně ten, kdo řekl: „Každý by mohl mít počítač“. To je, jako kdyby dnes někdo řekl: „Každý by měl mít před domem letadlo“. To by bylo naprosto směšné. Ale on to tak chtěl, tak našel způsob, jak vyrobit letadlo za pár tisíc dolarů, které by se vešlo do vaší garáže. To byl skutečně úspěch. Také si myslím, že za vše mluví i to, že i když Steve Wozniak opustil práci na plný úvazek v Apple na počátku 80. let, zůstává dodnes jediným zaměstnancem společnosti, který byl, a stále je, na výplatní listině od prvního dne vzniku Apple.

Dnes jsou Jobsovy úspěchy považovány v podstatě za samozřejmost - neumíme si představit život bez přístrojů, které vymyslel. Přesto všechny tyto věci by nebyly možné bez dvou „Stevů“ v rodinné garáži Jobsových.

Silicon Valley v 70. a 80. letech bylo něco jako Hollywood. Byla to izolovaná společnost kreativních lidí, z nichž většina měla stejné schopnosti, stejné zájmy. Jak Hollywood, tak Silicon Valley nejsou jen dva kolosální podniky pojmenované podle míst, kde se nacházejí – představujete si, že každý, kdo tam v té době byl, musel mít něco do činění s daným oborem. Pro mě bylo na Sorokinově scénáři nejpřekvapivější to, že jen velmi málo vysvětloval věci napřímo, včetně onoho zásadního objevu v garáži. Je to mnohem víc lidský příběh. Myslím si, že diváci zjistí, že Steve Jobs byl velmi chybný člověk, který však snil svůj velký sen... a možná mohl být šťastnější, kdyby si nemyslel, že laskavost a genialita jsou binární.

Můžete trochu víc přiblížit svůj poslední komentář?

Steve Jobs měl svůj vlastní způsob probíjení se životem a motivace lidí kolem sebe, kterou je ve finále přiměl dosáhnout nepochopitelného. Jobs si získal reputaci - není pro to lepší výraz - šéfa, se kterým je opravdu hodně těžké pořízení. Měl pocit, že slouží-li se geniální myšlenky, je používání drobných laskavostí v každodenním životě a komunikaci ztráta času. V jeho světě tyto dvě vlastnosti, genialita a laskavost, existují v binárním systému: je to buď jedna, nebo druhá, nula nebo jednička, ano nebo ne. Woz je nesmírně laskavý muž, a takového jsem ho hrál.

Jakou jste měl zkušenost s prací s Dannym Boylem? Jaký dojem jste si odnesl?

Kdybych se měl vydat na expedici do nějaké neprozkoumané džungle, tak bych tím určitě pověřil Dannyho. Ví, jak udržet věci v pohybu, hledá i nejmenší příležitosti, kterým by dodal na zajímavosti či zvláštním významu. Je to jako ve škole: vzpomínám si na cvičení, která nás měla naučit zrychlit čtení a současně i porozumět textu – slova se vám míhala před očima a vy jste je museli rychle číst a pochopit jejich význam. A pak se to ještě zrychlilo. A pokud jste nedávali pozor a

nesoustředili se, tak jste brzy prošvihli něco skutečně důležitého. Danny vzal všechna Aaronova slova a vložil je do úst všech těch neustále se pohybujících se postav, a pak to celé zrychlil, takže všechno je rychlé a zběsilé, ale ne nějak děsivé. Pochopíte, co se děje a pomyslíte si: „Fajn, člověče, je to fakt superrychlá jízda, ale je to skvělé“. Danny si je vědom toho, že být v zákulisí s lidmi, co jdou chodbou a mluví o počítačích, může působit dosti omezujícím, ale je to také neotřelé. Neustále hledá způsoby, jak tomu něco dodat, jak to zachovat zajímavé, jak udržet dynamiku představení.

Jedna z věcí, které vyjdou na světlo během těchto zákulisních výbuchů, je konfrontace mezi Wozem a Jobsem. Co vedlo k jejich nesouhlasu?

Jedna z věcí, která se mi na scénáři líbí, je, že namísto přímočarého vyprávění Jobsova životního příběhu ve smyslu „narození, adopce, škola, Woz, A-ha!“ máte před sebou postavu Steva procházejícího všemi konflikty předcházejícími uvedení jeho produktu na trh. Pokud by ten chudák chlap měl něco tak šíleného zvládat pokaždé, když došlo k uvedení něčeho nového, nemyslím si, že by to udělal tolikrát. Woz má pár nepříjemných věcí, o kterých je potřeba si promluvit se Stevem – a Danny skončil provoláním „Woz nemá šanci“. Nejúspěšnějším výrobkem až do iMac byl Apple II, což byl produkt vytvořený mou postavou, a mohl fungovat i s jiným hardwarem, nejen s věcmi z Apple. Steve trval na tom, že jeho počítače v sobě nebudou mít cizí komponenty. Podle scénáře Woz obvykle říká něco jako „Ale to je to, co spotřebitelé chtějí!“. Steve nenáviděl Apple II, i když to tehdy byl zlatý důl. Ve scénáři se moje postava zeptá na maličkost – a je z toho řev na kluky z týmu Apple II za všechnu jejich tvrdou práci. To oni byli ve skutečnosti ti, kdo platí účty. Ale protože se to neslučovalo se Stevovou vizí – pro něj to nebyl „čistokrevný“ počítač - nechce s ním znehodnotit svou prezentaci. Tak se z toho stala trvalá žádost: „Můžeš prosím...?“ – „Ne.“ – „No tak, jenom...“ – „Ne.“ Woz neměl šanci. A podle Aarona a Dannyho právě tento okamžik vypovídá o tom, jaký kdo je a jaký je jejich vztah.

Otázky a odpovědi

Jeff Daniels

Když jste si poprvé přečetl scénář Aarona Sorkina, muselo vám to být povědomé vzhledem k vaší předchozí spolupráci s ním?

Ano, Aaronovo psaní je cosi jako hudební nadání, jako u všech velkých spisovatelů. A jakmile objevíte tu hudbu, ten rytmus, který tam Aaron vložil, přichází samotný zpěv. Vzpomínám si, jak jsme poprvé četli scénář ještě před zkoušením, ještě než se začalo natáčet, a slyšeli jste Michaela a Kate, pak Setha, všichni, všichni se do toho vrhli – a najednou to bylo jako orchestr, všichni hráli ve stejné tónině a všichni mluvili najednou. Byly tam vstupy, výstupy, duety, tria – tak to bylo napsané, žádná improvizace.

Byl jsem si také dobře vědom nácvičku i zkoušení, že zvládnout tu řeč – zejména pro Michaela, který je středem každé výměny názorů na každé stránce – je jako zdolávat hodně strmou horu. Orchestr si nevybírání své nástroje a předvede dokonalou *Devátou symfonii* přímo divákům. Danny nám to velmi usnadnil tím, že rozčlenil zkoušení každé části mezi natáčením. Díky tomu měl každý šanci se naučit mluvit, ale i pohybovat, protože nikdo nestál nehnutě, tedy alespoň ne moc dlouho.

Jaká je vaše postava, a jak zapadá do světa Steva Jobse?

Steve Jobs nalákal Johna Sculleyho, který byl v té době generální ředitel společnosti Pepsi-Cola, aby s ním rozběhl Apple v roce 1983, asi osm měsíců před slavným rokem „1984“ a uvedení Macintoshe na valné hromadě akcionářů. John měl za úkol, aby se postaral o obchodní stránku věci. Stevovi se líbil Johnův marketingový talent - účastnil se kampaně Pepsi Generation, která velmi dobře zafungovala. Steve v podstatě řekl: „Já budu vizionář, ty se postaráš o kšefty“. Byl to velmi blízký, velmi důvěrný vztah, abych tak řekl. Byli spolu rádi, a je celkem zřejmé, že v mnoha ohledech John Stevovi tak trochu naplňoval roli otce. Byl přesně ten typ otce, jakého si malý génius vyrůstající v severní Kalifornii představoval, že má: chytrý, kultivovaný, úspěšný, bohatý. Z toho, co jsem četl, byl Steve skvělý obchodník, a Sculleyho na tohle utáhl. Řekl mu: „Nejsi unavený z prodávání oslazené vody? Máš šanci změnit svět“. Tady se mladý vizionář víceméně zeptal Sculleyho, jestli by chtěl být zase mladý.

Sculley později řekl: „Génius je někdo, kdo vidí 20 let dlouhou cestu, a ví, kam se po té cestě dostane.“ Myslím, že Sculley byl nadšený myšlenkou dělat něco, na čem záleží, a to nejen protlačit výrobek na trh tak, aby byli akcionáři spokojeni - což je vlastně ironické, protože to je ten pravý důvod, proč tam byl. Ale ta změna byla natolik lákavá, že to Scully rád udělal.

Setkal jste se s Johnem Sculleym?

Ano, Danny nechtěl dokonalé zosobnění, ale postavu, která upřímně vyjádří pocity v jednotlivých situacích. Některé prvky Steva vnesl do filmu Michael, s něčím jsem k postavě Sculleyho přispěl já... ale nic z toho nebylo do té míry, že by došlo k úplnému zosobnění. Jedním ze způsobů jak to udělat, bylo samosebou hodně úspěšných znovu vytvořených postav na obrazovce či na plátně, ale to, co jsme dělali ve filmu *Steve Jobs*, bylo ukázat naše postavy, jejich pocity v situacích, které Aaron vtiskl do těch natlakovaných okamžiků. Jednou z klíčových věcí pro mě při setkání s Johnem bylo vidět jeho pocit ztráty, která ho provází dodnes.

Proč si myslíte, že to tak je?

Kolem roku 1985 bylo jasné, že se v Apple musí udělat některá těžká finanční rozhodnutí – tato rozhodnutí šla ruku v ruce s emocemi, jak pro Steva, tak pro Johna. Oni v podstatě přišli na křižovatku, kde jedním směrem byla pokračující existence společnosti Apple, a druhým směrem pravděpodobné ukončení firmy. To, co umožnilo Apple II přežít, byl fakt, že se prodával a vydělával. Uvědomte si, že Steve ten počítač nenáviděl, protože to nebylo jeho dítě. Steve chtěl zajistit více zdrojů k výrobě, protože Macintosh nepodával takový výkon, v jaký společnost doufala. John prosazoval Apple II a představenstvo souhlasilo. Steve pak trval na tom, aby se hlasovalo: buď on a jeho Macintosh, nebo John a Apple II, a Sculley na to řekl jen: „Jo, jasně“. Představenstvo se postavilo na stranu Sculleyho a Steve byl odvolán z vedení divize Macintosh. O pět měsíců později opustil Apple a založil NeXT, Inc.

To, co vyšlo v tisku a z čeho se stal velmi rozšířený názor, podněcoval Jobs po celý život: že Scully vyhodil Jobse. Myslím si, že John nebyl obvyklý bezcitný generální ředitel. Je to člověk, který spolu se Stevem Jobsem změnil svět, a jeho rozhodnutí, která udělal, byla založena na finanční situaci Apple, takže zkrátka šlo o ryze obchodní rozhodnutí. Ale pro Steva to bylo zradou shakespearovských rozměrů. John poté zjistil, že jejich vztah už nejde nijak napravit, a pronásledoval ho pocit ztráty. V době, kdy hvězda Steva Jobse začala zářit a on se stal oním „Stevem Jobsem“, Sculley a jeho rodina se stala hromosvodem pro kritiky, čelil výsměchu, hromadě zloby a nenávisti. V Aaronově podání se John obrací na Steva, aby uvedl věci na pravou míru. A když jsem se setkal s Johnem, začal jsem věřit, že i když se už pohnul jiným směrem a soustředil se na jiné věci, stále to ještě bolelo. V Aaronových rukách je to pád krále pod rukami povstávajícího prince.